

BIODIVERZITA A SÍŤ BIOTOPŮ

ve veřejné zeleni

Proč je biodiverzita tak důležitá.

Biodiverzita popisuje rozmanitost živých organismů ve třech úrovních:

Úroveň 1: Rozmanitost **ekosystémů**, tedy soužití druhů a jejich interakce s okolním neživým prostředím.
Např.: Rozmanitost lučních porostů

Úroveň 2: Rozmanitost **druhů** živých organismů.
Např.: Rozmanitost různých druhů chrp

Úroveň 3: Genetická rozmanitost v rámci **jednoho druhu**.
Např.: Chrupa luční z Centrálních Alp nese jiné „vnější a vnitřní znaky“ než chrupa luční z Weinviertelu. Druhy se přizpůsobují svým okolním podmínkám, což v průběhu evoluce vedlo ke vzniku regionálních geneticky zakódovaných rozdílů.

© Natur im Garten / A. Halden

Síť biotopů je pro genetickou výměnu mezi živými organismy nezbytná.

Proč potřebujeme síť biotopů?

Cílem systému sítě biotopů je propojit jednotlivé přírodě blízké krajinné prvky. Živé organismy by měly být schopny se v této síti pohybovat, množit se a vyměňovat si genetické informace. Nejdůležitějším cílem sítě biotopů je podpora biodiverzity.

Přínosy pro obce:

- Migrace rostlinných i živočišných druhů zvyšuje jejich počet na jednotlivých plochách veřejné zeleně, čímž se stávají stabilnějšími. Rozmanité přírodní plochy veřejné zeleně tak zůstávají odolné a „atraktivní“ i při extrémnějších povětrnostních událostech.
- Krajiny, které jsou protkány a rozčleněny sítí biotopů, jsou lidmi vnímány jako atraktivnější. Jednotlivé prvky sítě biotopů jsou často využívány také jako místní rekreační oblasti. To prospívá rozvoji obyvatelstva i cestovního ruchu v obci.
- Migrace rostlin a živočichů umožňuje výměnu jejich genetických informací. Jejich populace se dokáží přizpůsobit měnícím se klimatickým podmínkám. Dlouhodobě je tak podporována rozmanitost a „pestrost“ regionální kulturní krajiny.

Z ČEHO SE SKLÁDÁ SÍŤ BIOTOPŮ?

Prvky

V síti biotopů jsou navzájem propojena jádrová území s biokoridory a biocentry.

Jádrová území

Patří k nim **chráněná území** a další **ekologicky cenné plochy**, které mají dostatečné zdroje pro trvalé přežití populací různých druhů. Tak jako naše sídelní centra nabízejí vše potřebné k životu lidem, jádrová území se svými prvky poskytují vše potřebné k životu živočišným i rostlinným druhům.

Biokoridory

Slouží jako **propojovací osy mezi jádrovými územími**. Pokud vykazují určité hodnoty, mohou v nich migrující druhy i přechodně žít. Pokud však ekologickou kvalitu nemají dostatečnou, ale přesto jsou životu přístupnější než okolní krajina, pak přes ně živočišné druhy pouze rychle projdou. To lze připodobnit dálnicím, po které my lidé sice rychle jedeme, nechceme se na ní však dlouho zdržovat.

Tip: Živé ploty jako biokoridory

Ideálními biokoridory ve veřejné zeleni a v kulturní krajině jsou živé ploty. Obzvláště typ živého plotu „Pestrý živý plot z domácích keřů“ velmi dobře podporuje domácí druhy živočichů. Nacházejí zde úkryt, potravu i životní prostor.

Podrobnosti na stránce:

www.keredozivychplotu.cz/cs/haus-und-garten?search_by_name=&quick_search%5B%5D=Heimische%20Vielfaltshecke

Biocentra

Biocentra jsou pro migrující druhy něco jako odpočívadla podél cesty, biokoridoru. Jedinci různých druhů zde mohou sice chvíli setrávat, kvalita jejich pobytu ale není dostatečná k vybudování trvalé populace. Pouze z některých odpočívadel se také stanou osídlené lokality. Je ale důležité, aby byly na cestě, jinak by „palivo“, v tomto případě pyl, nektar nebo jiné zdroje energie, nemuselo vystačit až na konec cesty, například do strukturně bohatého a velkého chráněného území.

© Natur im Garten/M. Benes-Oeller

Síť biotopů je prvním krokem k renaturaci. Jádrová území jsou stanovišti nezbytnými pro cílové druhy.

© Natur im Garten/A. Haiden

Navzájem propojené plochy zeleně tvoří biokoridory, které umožňují migraci druhů.

© Natur im Garten/D. Tuchler

Extenzivně obhospodařované přírodní louky slouží jako biocentra a biokoridory a poskytují potravu a stanoviště pro mnoho druhů hmyzu, ptáků a savců.

PRVKY ZELENĚ NA ÚZEMÍ OBCE A JEJICH VYUŽITELNOST PRO ZAPOJENÍ DO SÍTĚ BIOTOPŮ

Extenzivní plochy zeleně

Plochy zeleně, které jsou plánovány a založeny tak, aby mohly být extenzivně udržovány, mohou sloužit především jako biokoridory a rozvíjet potenciál stát se biocentry. K těmto plochám patří:

Extenzivní trvalkové záhony s vysokým podílem planých rostlin:

Trvalkové záhony vnášejí do ploch zeleně **přírozenou rozmanitost barev a tvarů** a vyžadují přitom dlouhodobě jen **malou péči**. Aby mohly fungovat jako ekologicky cenné biokoridory nebo biocentra, mělo by se při výběru okrasných rostlin dbát výhradně na neplnokvěté druhy a odrůdy. Použití co nejvyššího podílu domácích planých druhů je jedním ze způsobů, jak snížit náklady na údržbu, neboť ty jsou nejlépe přizpůsobeny místním podmínkám. Také přizpůsobení se domácí fauně je typické pro vysokou ekologickou kvalitu extenzivních trvalkových záhonů. Z hlediska biodiverzity je potřeba obzvláště vyzdvihnout význam výsadeb planých trvalek lemujících skupiny dřevin. Propojují volné plochy zeleně se skupinami dřevin a poskytují tím v jedné lokalitě stanoviště ještě více druhům. Stříhají se stejně jako ostatní trvalkové výsadby pouze jednou ročně před novým vyrašením.

Osazovací plány pro trvalkové záhony s planými rostlinami v obcích najdete na www.naturimgarten.at/projekt-sym-bio.html nebo na www.prirodnizahrada.eu/publikace-2

Regionálně typické louky:

Ve střední Evropě se **třetina všech kvetoucích rostlin a kapradin** vyskytuje především na loukách a pastvinách. Jsou zde doma tisíce živočišných druhů. Od 50. let 20. století však podíl travních porostů na čerstvých, na živiny chudých stanovištích v nízko položených lokalitách poklesl o více než 90 %, a proto toto stanoviště patří k jedněm z nejohroženějších nejenom v Rakousku. Každý metr čtvereční přírodě blízké louky s regionálně typickými

planými druhy se proto počítá, ať už v soukromých zahradách, veřejné zeleni nebo v doprovodné zeleni podél cest.

„Luční“ Wikipedie

Vše na téma květnaté louky najdete na stránkách www.prirodnizahrada.eu/kvetnate-louky

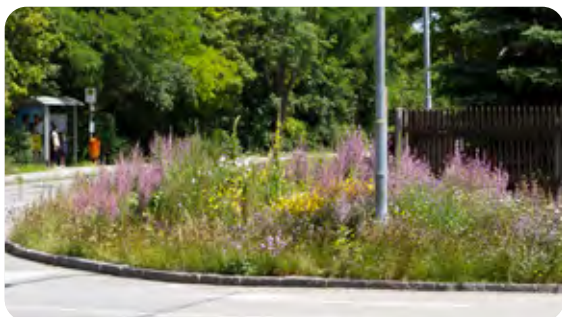
Velké luční plochy lze sekat i na etapy. Jedna polovina se seká jednou ročně, druhá polovina ve druhém roce, takže vždy zůstává část plochy jako útočiště pro svět živočichů.

Druhově bohaté plochy bylinných trávníků:

Pestrý, druhově bohatý bylinný trávník je **na péči méně náročný** než užitkový trávník s převahou trav, navíc je také **odolnější vůči extrémním povětrnostním vlivům**. Když je málo kvetoucích rostlin, slouží tyto plochy jako spolehlivé zdroje pylu a nektaru pro nesespecializované druhy hmyzu, jako je včela medonosná. Oproti běžným trávníkům jsou využívána jako malá „odpočívadla“ nebo pochozí biokoridory pro některé drobné živočichy. Jejich hodnota v síti biotopů se zvyšuje, pokud přímo sousedí s poli nebo loukami, mohou sloužit jako doplňující únikové plochy pro hmyz během cyklu sečení.

Přírodě blízké osázené zasakovací rýhy:

Tyto plochy nám pomáhají ve veřejné zeleni **odlehčit drenážnímu systému a udržet srážkovou vodu v místě** co nejdéle. Pokud jsou osázeny nebo osety planými rostlinami pro střídavě vlhká stanoviště typickými pro daný region, jsou tyto plochy jak nenáročná na péči, tak jsou i „čerpací stanicí“ pro mnoho domácích druhů živočichů. Kromě toho vertikální struktury rostlin, které zde přes zimu zůstávají stát, mohou navíc sloužit i jako útočiště pro přezimující druhy hmyzu. Tyto liniové struktury v sídelní oblasti jsou vhodné jako biokoridory a některé živočišné druhy je využívají také jako biocentra.

© J. Brooks

Každá plocha vhodná pro louku se stává biocentrem v kulturní krajině, umožňující výměnu a migraci původních druhů rostlin a hmyzu.

Přírodě blízké skupiny dřevin

Skupiny dřevin, složené z původních planých keřů a stromů, slouží v kulturní krajině jako biocentra. Pokud je možné napojení na okolní pásy větrolamů, mohou v ní fungovat i jako biokoridory.

Z toho má prospěch různý hmyz, například druhy motýlů, jejichž housenky potřebují určité domácí dřeviny jako svou potravu. Mnoho druhů ptáků využívá neprostupné živé ploty z planých keřů nejen pro získání potravy, ale především jako místo k hnízdění. Na tyto prvky je v sídelních oblastech a kulturní krajině odkázaný také velký počet savců při hledání **úkrytu, potravy, či při výchově potomků.**

Tip: Výsadba živého plotu

Na stránkách www.keredozivychplotu.cz najdete informace a pomoc pro plánování výsadeb živých plotů.

Stávající porosty starých stromů by měly být také zařazeny do skupin dřevin v systému biocenter, neboť jejich ekosystémová hodnota je od určitého věku nepostradatelná, jejich ekosystémové služby jsou k nezaplacení.

Tip: Ekologická hodnota stromů

Informace o ekologické hodnotě stromů naleznete v brožuře „**Klimatický strom**“ a na informačním plakátu „**Hodnota stromu**“.

© Natur im Garten / B. Handler

Kromě toho, že popínavé rostliny vytvářejí nová stanoviště, také ochlazují a izolují budovy.

Zelené ploché střechy a fasády

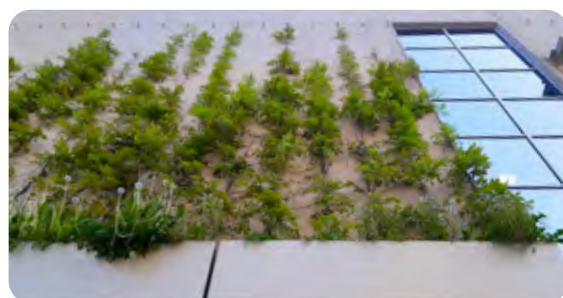
Ozelenění fasád a plochých střech mění „šedou infrastrukturu“ na „zelenou infrastrukturu“.

Stávají se užitečnými stanovišti pro rostliny a živočichy tam, kde dříve byla nepřekonatelná betonová poušť. Pro takzvané „biodiverzitní střechy“ se hodí ploché střechy a přístřešky. Modelace vrstvy substrátu, vložení mrtvého dřeva nebo ponechání holých písčitých ploch podpoří bohatost struktury a tím i biologickou rozmanitost. Pro výsadbu je nejlepší vybrat domácí plané rostliny, přizpůsobené chudým, slunečným a suchým podmínkám stanoviště. Po výsadbě se musí dávat pozor zejména na nálety dřevin, ale i na další „leteckou poštu“ zavlečené plevele, které by měly být v případě potřeby odstraněny. Také odvodnění by mělo být pravidelně kontrolováno.

Ozelenění fasád nabízí potravu a přístřeší sice o něco méně druhům, je ale v každém případě lepší než výhradně anorganicky řešená fasáda.

Tip: Ozelenění fasád

Jak a čím se fasády ozeleňují a rozkvétají, najdete v informačním letáku „**Ozelenění popínavými rostlinami**“.

© Natur im Garten / A. Leitner

Popínavé rostliny na opěrné konstrukci.

Zvláštní stanoviště a rozvojové zóny

Zvláštní stanoviště jako jsou vlhké biotopy, hromady kamení, suché kamenné zidky nebo plochy nezarostlé stržené ornice, skýtají podmínky pro vznik biocenter pro velmi specializované druhy rostlin a živočichů.

Pro druhy s malými nároky na prostor představují **zvláštní stanoviště** zároveň jádrová území. Protože většina rostlinných a živočišných obyvatel těchto stanovišť je na ně silně navázána, je důležité je i po jejich založení udržovat v dobrém stavu. Malé biotopy tedy chránit před zanášením, pravidelně udržovat suché kamenné zidky, holé plochy země ponechávat bez vegetace atd.

Opakem jsou **rozvojové zóny** jako např. hromady větví nebo „divoké koutky“.

Také „divoká zákoutí“, ve kterých se mohou šířit rostliny jako např. kopřiva, jsou rozvojovými plochami, do nichž se po jejich založení již nezasahuje.

Podpora přírodě blízkých zahrad

Všechny výše popsané prvky a také další prvky přírodních zahrad můžeme nalézt i v soukromé zeleni.

Vzhledem k velkému počtu čtverečních metrů, které jsou v sídelních oblastech využívány jako soukromé zahrady, je podpora přírodě blízkého zahradního designu, stejně jako jejich ekologická péče nezbytným kouskem skládačky pro **vybudování kontinuálního systému sítě biotopů ve veřejném prostoru**. Sice je každá zahrada samostatný ostrov, přesto může mnoho ostrovů dohromady, vložených do velkého celku a vzájemně propojených, vytvářet bohaté spektrum stanovišť a tak sloužit jako široký biokoridor nebo velkorysá biocentra.

Tip: Podpora prvků přírodní zahrady

- Informační brožura „Přírodě blízká zahradní tvorba“ (Naturnahe Gartengestaltung) www.naturimgarten.at/naturnahe-gartengestaltung (jen německy)
- „Cesta k zahradní plaketě“ prirodnizahrada.eu/zahradni-plaketa

© Natur im Garten / M. Beneš-Oeller

V hromadách mrtvého dřeva nebo větví, v zídkách z přírodního kamene, písčinách či divokých koutcích se vyvíjí nespočet živočichů, jako jsou brouci, motýli nebo ještěrky.

© Natur im Garten / T. Steiner

Štěrbiny a praskliny poskytují úkryt mnoha tvorům.

© A. Halden

Vlhké biotopy jsou v zahradě lákadlem pro velké množství živých organismů.

© Natur im Garten / A. Halden

Různorodá výsadba vytváří přirozenou rovnováhu.

RUŠIVÉ FAKTORY PRO SÍŤ BIOTOPŮ

Když se obec snaží vytvářet biokoridory, kterými propojí biocentra a snaží se hledat napojení na blízká jádrová území, jako jsou chráněná území, potom investuje do odolnosti svých ploch zeleně. Z dlouhodobého hlediska závisí úspěch těchto snah na omezení určitých rušivých faktorů, které mají negativní dopad na biodiverzitu. Všechny faktory, které přerušují migraci druhů v síti biotopů, snižují pozitivní vliv sítě biotopů na místní biologickou rozmanitost. Mezi tyto faktory patří:

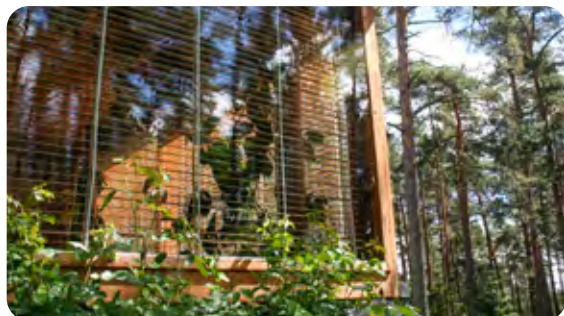
© V. Lanc

Osvětlení způsobuje živým organismům vážné následky.

Ptačí pasti

Ptáci často nevnímají lesknoucí se plochy jako překážky a nehody po srážce s nimi jsou pro ně často smrtelné. Možná protipatření jsou:

- Vyvarovat se průhledů při plánování budov na veřejném prostranství. Skla by měla mít nízký stupeň vnějšího odrazu. Také sítky proti hmyzu zabraňují zrcadlení. Označení skel, ochranné pruhy nebo rolety zrcadlení snižují.
- Před vysoce lesknoucí se povrchy by neměly být sázeny žádné dřeviny a v blízkosti oken by neměla být instalována krmítka ani hnízdní budky.

© Natur im Gären / M. Bénéš-Oeller

Barevné označení, pruhy mléčného skla, vzory nebo rolety na okně slouží jako účinná ochrana ptactva.

Osvětlení nepřátelské vůči hmyzu

Lampy veřejného osvětlení většinou vyzařují studené bílé světlo, které je podobné barevnému spektru měsíce. Hmyz je jím přitahován, létá před těmito svítilny celé hodiny, dokud nezemře vyčerpáním nebo se nespálí.

Narušený je také orientační smysl stěhovavých ptáků. Světelné znečištění je proto nutné omezit.

Toho lze docílit těmito opatřeními:

- zdroje umělého osvětlení používat už jen z bezpečnostních důvodů
- používáním pouze typů lamp šetrných k přírodě, jako jsou teplé bílé LED (s barevnou teplotou světla max. 3000 kelvinů, světelný tok max. 1000 lm)
- používáním výhradně svítidel bez rozptýleného světla nasměrovaných dolů
- dobu a intenzitu osvětlení omezit stmíváním nebo detektory pohybu, sníženým počtem lamp nebo zkrácením doby svícení

© V. Lanc

Světlo orientované nahoru je plýtvání zdroji a denně zabije miliardy hmyzu. Naproti tomu svítilna otočená obráceně osvětlují pouze cílovou destinaci nebo chodník a snižují oslnění. Pozdě v noci by světla měla být zhasnuta.

Invazní neofyty

Plošné rozšíření invazních druhů může vytlačit a ohrozit populace druhů domácích. Jejich šíření musí být sledováno a je třeba mu odborně zamezit.

Tip: Neofyty ve veřejné zeleni

Informace o nejběžnějších invazních druzích a o tom, jak odborně zamezit jejich šíření, naleznete v informační brožuře „Neofyty ve veřejné zeleni“ (v německém jazyce):

www.naturimgarten.at/neophyten

Použití neselektivních pesticidů

Nepřiměřené používání škodlivých prostředků na ochranu rostlin na „necílové organismy“ může mít ničivé účinky na místní rozmanitost druhů a počet jednotlivců. I biologicky vyhovující pesticidy by se měly používat kompetentně a až jako poslední možnost.

Péče poškozující rozmanitost

Mnoho způsobů péče o zeleň má přímý negativní dopad na populace živočichů. Za každou cenu je nutné vyvarovat se následujících typů údržby:

- mulčování lučních porostů
- sečení luk stroji s rychle rotujícími žacími lištami nebo s odsáváním
- používání umělých hnojiv
- příliš časté sečení luk a bylinných trávníků nebo nesprávná doba sečení
- příliš časté nebo intenzivní stříhání živých plotů
- neodborný a neproporcionální řez stromů

Tip: Partnerské podniky spolku „Natur im Garten“

Partnerské firmy a spolupracující zahradní projektanty najdete na stránkách

- www.naturimgarten.at/partnerbetriebe
- www.prirodnizahrada.eu/poradna/zahradni-navrhy-a-realizace/
- www.prirodnizahrada.eu/poradenska-centra/

POSTUP TVORBY NÁVRHU REGIONÁLNÍ SÍTĚ BIOTOPŮ

Tak jako samotná síť biotopů, fungují stejně i iniciativy v tomto směru prostřednictvím interakce různých orgánů.

Do plánování a budoucího managementu péče o koncepci regionální sítě biotopů by proto v ideálním případě měly být zapojeny všechny dotčené a příslušné orgány. Z tohoto důvodu je žádoucí komunikace s dotčenými institucemi užívajícími půdu, jako jsou zemědělské podniky, údržba silnic a dálnic, lesní podniky, správa železnic či vodovody a kanalizace.

Společně tak mohou být vypracována různá opatření pro vytvoření návrhu regionální sítě biotopů:

Vytvoření plánu místní sítě biotopů:

Pokud jsou zmapovány prvky přítomné na území obce a je daná znalost jádrových území sousedících s obecními pozemky, je možné naplánovat spojovací koridory mezi těmito prvky. Při plánování veřejné zeleně by měl být tento postup tvorby regionální sítě biotopů rozhodně uplatněn.

© Christine Rottenbacher

Propojování sídel a krajiny pomocí systémů zelené infrastruktury.

Plán péče:

Úspěch přírodě blízkého designu přímo souvisí s péčí podporující rozmanitost. Pro každý typ ozelenění by měl být proto vypracován plán údržby a to v podobě srozumitelné pro všechny pracovníky.

Spolek Přírodní zahrada Vám rád poradí s dotazy ohledně péče podporující rozmanitost ve veřejné zeleni!

Použití regionálních druhů

Při výsadbě nových prvků zeleně by měly být upřednostněny plané druhy rostlin, které jsou pro daný region typické. Evoluční biologické adaptace mezi domácími planými rostlinami a místní faunou vedou k pevně propletené síti vzájemných interakcí, takže může být podporována také genetická rozmanitost v rámci druhů.

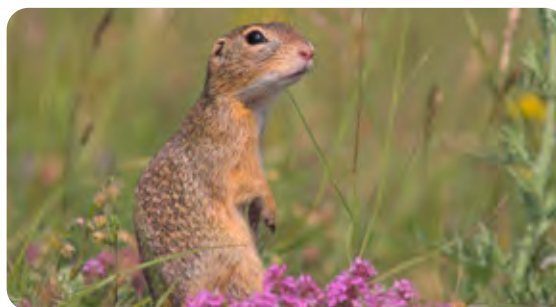
Zvyšování informovanosti obyvatelstva

Jako u všech projektů, které se dotýkají veřejného prostoru, je důležité informovat obyvatele o podrobnostech a plánovaných krocích. Symbolem společného úsilí v regionu může být třeba i maskot, jako např. mečík bahenní v údolí Rýna (Rheintal) nebo sysel v obci Perchtoldsdorf. V České republice například vydra v Třeboni. Občané se mohou také podílet, např. adoptováním záhonu nebo stromu. Články v regionálních a místních novinách mohou neustále informovat o živočišných nebo rostlinných „domorodcích“, kteří mají z přijatých opatření prospěch.

© Natur im Garten / J. Brocks

Vřetenušky a můry si libují v chřastavci.

© Hartmut Schäfer

Příkladem sympatického maskota snah regionu a podpory regionální biodiverzity je sysel. Spolek „Přátelé Perchtoldsdorfské stepi“ (Freunde der Perchtoldsdorfer Heide) je v tomto směru neúnavně aktivní ve vzdělávací činnosti a ochraně přírody.

SYM:Bio-Projekt

Přeshraniční projekt Interreg SYM:Bio (ATCZ234) propojuje a mobilizuje aktéry v České republice, Vídní a Dolním Rakousku a ukazuje velký potenciál veřejné zeleně a přírodě blízkých zahrad v oblasti adaptace na změnu klimatu.

Další informace najdete na stránkách

- www.naturimgarten.at/projekt-symbio.html
- www.at-cz.eu/cz/ibox/po-4-udrzitelne-site-a-institucionalni-spoluprace/atcz234_symbio
- www.prirodnizahrada.eu

Společně s partnery projektu Bio Forschung Austria, Mendelovou univerzitou v Brně, agenturou ZERA, NÖ ABB a spolkem „Natur im Garten“ GmbH se v projektových oblastech Vídně, Dolního Rakouska, regionu Vysočina a jižní Moravy zkoumají, testují a urychlují strategie pro adaptaci na klimatické změny, jakož i metody péče o veřejnou zeleně a zahrady zaměřené na podporu biodiverzity a na adaptaci na sucho.

Na konci období projektu budou zkušenosti a strategie všech projektových partnerů shrnuty do příručky SYM:Bio o podpoře biodiverzity a opatřeních pro adaptaci na sucho ve veřejné zeleni a zahradách.

Kontakt: Přírodní zahrada, z.s., Klášterská 140/II, CZ-377 01 Jindřichův Hradec, info@prirodnizahrada.eu, www.prirodnizahrada.eu

Impressum: Vlastník média: „Natur im Garten“ GmbH; Text: Luzia Marchsteiner; Redakce: Theresa Steiner, Katja Batakovic; Překlad: Lada Zabloudilová; Odborná korektura: Dana Křivánková; Redakce českého textu: Martina Petrová; Fotografie: © Natur im Garten / M. Benes-Oeller, D. Tüchler, M. Liehl-Rainer, B. Haidler, A. Haiden, S. Streicher, J. Brocks, H. Schäfer; Grafika: © V Lanc, C Rottenbacher; Layout: socher-mit-e.at; © Červenec 2022

Projekt ATCZ234 - SYM:Bio je spolufinancován Evropskou unií prostřednictvím Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci programu INTERREG V-A Rakousko-Česká republika 2014-2020.